

2014-10-21

dnr 44-2012:4410

Stiftelsen Martinskolan Söders
Waldorfskola
(org. nr 802007-2644)

Föreläggande vid vite

efter tillsyn av
Martinskolan Söders Waldorfskola
i Stockholms kommun

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen inspekterade Martinskolan Söders Waldorfskola under hösten 2013. I beslut från den 6 november 2013 konstaterade Skolinspektionen bland annat att det fanns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete och i arbetet med att inrikta verksamheten mot de nationella målen. Vidare fanns brister i elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen, arbetet med bedömning och betygssättning samt skolans arbete med särskilt stöd. Eleverna saknade också tillgång till skolbibliotek.

Vid uppföljningen kan Skolinspektionen konstatera att huvudmannen och rektor har vidtagit ett antal åtgärder som rättat till några av de brister som Skolinspektionen påtalat. Bland annat har det skett en omorganisation av arbetet med särskilt stöd där en specialpedagog har anställts och eleverna har numera tillgång till ett skolbibliotek.

Skolinspektionen kan emellertid konstatera att flera allvarliga brister kvarstår på områdena: Verksamhetens inriktning mot de nationella målen, systematiskt kvalitetsarbete och utveckling av utbildningen samt bedömning och betygssättning.

Skolans huvudman och rektor säkerställer inte att utbildningen i skolan inriktas mot de nationella målen i läroplanen då eleverna inte ges förutsättningar att möta delar av det centrala innehållet i ett antal ämnen. Till exempel uttrycker rektor i intervju att elevernas låga resultat på vissa nationella ämnesprov har att göra med hur skolans undervisning är upplagd och att detta påverkar elevernas möjligheter att visa de förmågor som proven efterfrågar. Trots det visar skolans egna resultatsammanställningar att den allra största andelen av eleverna ändå uppnår de kunskapskrav som minst ska uppnås, ett förhållande som skolan inte har analyserat. Skolan har inte heller analyserat de relativt stora skillnader mellan betyg på nationella prov och ämnesbetyg som finns i några ämnen. Detta gör sammantaget att Skolinspektionen anser att rektor inte tar sitt ansvar för en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning i skolan.

Skolans systematiska kvalitetsarbete uppfyller inte skollagens krav på ett sådant arbete. Arbetet med att följa upp, dokumentera, analysera, planera och utveckla verksamheten är bristfälligt och något systematiskt kvalitetsarbete har inte bedrivits i skolan. Därmed saknas i stora delar underlag som kan ligga till grund för åtgärder som syftar till att utveckla verksamheten.

Huvudmannen föreläggs att åtgärda dessa brister. Eftersom huvudmannen inte följt Skolinspektionens tidigare beslut genom att inte åtgärda samtliga brister

och eftersom de kvarvarande bristerna är allvarliga, bedömer Skolinspektionen att det är nödvändigt att förena det nu aktuella föreläggandet med vite.

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola (org. nr 802007-2644) att vid vite av 300 000 kr **senast den 23 februari 2015** avhjälpa påtalade brister genom att säkerställa att nedanstående åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Se till att undervisningen i ämnena bild, historia, fysik, kemi och matematik genomförs i enlighet med ämnenas kursplaner i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37), Lgr 11 (1 kap. 11 § och 10 kap. 8 § skollagen samt Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar i förordningen om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på skolnivå som dokumenteras och innefattar planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 3-7 §§ skollagen).
- Genomföra det systematiska kvalitetsarbetet under medverkan av lärare, övrig personal och elever (4 kap. 4 § skollagen).
- Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, och 4 kap. 4-7 §§ skollagen)

Föreläggandet gäller omedelbart.

Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola ska **senast den 23 februari 2015** inkomma med en skriftlig redovisning av hur åtgärderna vidtagits. Till den skriftliga redovisningen ska Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola bifoga den dokumentation som Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola vill åberopa.

Om Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet. Skolinspektionen erinrar om att huvudmannen enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Även om huvudmannen och rektorn ges viss tid att rätta till bristerna har huvudmannen det fulla ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna. Skolinspektionen förutsätter därför att huvudmannen och rektorn snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära få ta del av arbetet med att rätta till bristerna.

Skäl för beslutet

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Martinskolan Söders Waldorfskola under hösten 2013. Skolinspektionen fattade beslut den 6 november 2013 (dnr 44-2012:4410, se bilaga 2). I beslutet konstaterades ett antal brister, bland annat i skolans systematiska kvalitetsarbete och i arbetet med att inrikta verksamhet mot de nationella målen. Vidare fanns brister i elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen, arbetet med bedömning och betygssättning och i skolans arbete med särskilt stöd. Eleverna saknade också tillgång till skolbibliotek.

Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola, som är huvudman för skolan, förelades i beslutet den 6 november 2013 att vidta vissa preciserade åtgärder samt att redovisa åtgärderna för Skolinspektionen senast den 7 februari 2014. Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola begärde och fick uppskov med att redovisa åtgärder till den 24 februari 2014.

Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola har i skrivelser daterade den 24 februari 2014 och den 25 februari 2014 redogjort för de åtgärder som vidtagits med anledning av Skolinspektionens beslut. Som en del i uppföljningen har Skolinspektionen genomfört tillsynsbesök i skolan den 22 maj 2014. Då intervjuades skolans rektor och gruppintervjuer hölls med elever, lärare och representanter för elevhälsan. Den 19 juni 2014 genomförde Skolinspektionen en längre intervju med skolans rektor. Vid intervjun tog Skolinspektionen del av ett antal dokument, bland annat individuella utvecklingsplaner, betygskataloger, sammanställningar av kunskapsresultat och åtgärdsprogram.

Martinskolan Söders Waldorfskola har sedan Skolinspektionens beslut den 6 november 2013 bytt rektor. Vid intervjuerna den 22 maj 2014 och den 19 juni 2014 deltog den nya, då tillförordnade rektorn.

De uppgifter som framkommit i samband med tillsynsbesöket har kommunicerats med Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola den 11 juli 2014. Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola har inkommit med synpunkter på dessa uppgifter den 3 september 2014.

Martinskolan Söders Waldorfskola ligger i stadsdelen Hökarängen i Stockholms kommun. Skolan som innefattar förskoleklass, grundskola och grundskola i årskurserna 1-9, samt fritidshem och öppen fritidsverksamhet, hade enligt senast tillgängliga siffror från Skolverkets nationella statistik, 313 elever läsåret 2013/2014.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

I Skolverkets statistik för de nationella ämnesproven i årskurs 3 redovisas resultatet på delprovsnivå. Beroende på delprov var andelen elever i skolan som nått kravnivån på ämnesprovet i matematik som högst 93 procent och som lägst 38 procent. På samtliga delprov var resultatet för skolans elever lägre än i riket som helhet.

I ämnet svenska varierade andelen elever som klarade delproven mellan som högst 94 procent och som lägst 71 procent. Precis som i matematik var resultatet på samtliga delprov lägre än övriga riket.

Årskurs 6

Då Martinskolan Söders Waldorfskola har waldorfinriktning sätter skolan inga betyg i årskurs 6, varför betyg inte heller kan redovisas. Skolverkets statistik visar dock att nästintill 100 procent av eleverna i skolan nådde minst provbetyget E i de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska år 2013. Detta är en större andel än genomsnittet i riket.

Årskurs 9

Skolverkets statistik visar att elevernas kunskapsresultat i årskurs 9 under flera år varit högre än i riket, bland annat vad gäller meritvärde, andel elever som uppnår målen i alla ämnen och behörighet till gymnasieskolan. Till exempel var elevernas genomsnittliga meritvärde 239 poäng vårterminen 2014, jämfört med 215 för riket som helhet. Andelen elever i skolan som uppnådde målen i alla ämnen var 96 procent samma år. Motsvarande siffra i riket var 77 procent. År 2014 var 100 procent av eleverna behöriga till yrkesprogram, estetiskt program, ekonomiskt, humanistiskt och samhällsvetenskapsprogram och naturvetenskapligt och tekniskt program. Även detta är en högre andel än jämfört med riket.

Relationen mellan ämnesbetyg och nationella ämnesprov

Jämfört med riket har en större andel av eleverna i Martinskolan Söders Waldorfskola fått ett högre ämnesbetyg än betyg på nationella ämnesprov i matematik mellan åren 2010 och 2012. Till exempel fick 67 procent av eleverna ett högre ämnesbetyg än provbetyg år 2011 (27 procent i riket). År 2012 var motsvarande andel 37 procent (26 procent i riket). År 2013 förändrades relationen i matematik, och andelen elever med högre slutbetyg jämfört med provbetyg var nu lägre i Martinskolan Söders Waldorfskola än i riket som helhet. Skolverket har vid beslutsdatum inte publicerat den nationella statistiken för 2014, men av skolans egna uppgifter för samma år framgår att det återigen är en betydande andel elever som fått ett högre ämnesbetyg än provbetyg.

Relationen mellan provbetyg och ämnesbetyg i svenska har stora likheter med matematiken. Under åren 2010-2012 fick en större andel av eleverna på Martinskolan ett högre ämnesbetyg än provbetyg jämfört med riket. År 2013 var andelen med lika provbetyg och ämnesbetyg alltså lägre än i riket, men avvikelserna fördelades jämt mellan elever med såväl högre som lägre ämnesbetyg. Utifrån skolans egna uppgifter för 2014 går det inte att uttala sig om relationen mellan provbetyg och ämnesbetyg.

Skolinspektionens bedömning

Verksamhetens inriktning mot de nationella målen

Det finns brister i arbetet med att inrikta verksamheten mot de nationella målen. Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola ska därför säkerställa att följande åtgärd vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Se till att undervisningen i ämnena bild, historia, fysik, kemi och matematik genomförs i enlighet med ämnenas kursplaner i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11.

Motivering

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. Enligt skollagen ska för varje ämne en kursplan gälla. Vidare ska, enligt skollagen, det pedagogiska arbetet ledas och samordnas av rektorn. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn, enligt läroplanen, ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen för utbildningen.

Skolinspektionen konstaterade i beslutet den 6 november 2013 att det fanns brister i verksamhetens inriktning mot de nationella målen. Bland annat framkom att undervisningen i vissa ämnen inte var systematiskt inriktad mot målen i Lgr 11 och dess kursplaner, på så sätt att lärarna inom vissa ämnen inte tog upp delar av det centrala innehållet senast i de årskurser som anges i Lgr 11, samt att eleverna inte alltid bedömdes gentemot de kunskapskrav som anges för de olika ämnena och årskurserna. Rektorn och lärare angav i intervjuer att skälet till detta var utmaningar att förena waldorfskolans läroplan med vissa delar av Lgr 11. Trots detta hade skolan inte någon uttalad övergripande plan eller strategi för arbetet med att få verksamheten att inriktas mot målen i Lgr 11 och dess kursplaner.

I sitt skriftliga svar den 25 februari 2014 på föreläggandet anför huvudmannen att det pågår ett arbete med att se till att lärarna arbetar utifrån styrdokumentet, ett arbete som huvudmannen menar ger konkreta resultat. I svaret bifogas en mall för planeringsdokument (lokala pedagogiska planeringar) samt två lokala pedagogiska planeringar med ämnesinnehåll (hem- och konsumentkunskap samt en ämnesövergripande plan i historia och svenska) för årskurserna 7 till 9, framtagna av två lärare vid skolan.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannens redovisning i vissa delar är ospecifik och inte visar att nödvändiga åtgärder vidtagits för att uppfylla kraven i författningarna. Vidare visar Skolinspektionens intervjuer i skolan den 22 maj 2014 och intervjun med rektorn den 19 juni 2014 att det kvarstår brister inom området. I intervjuer uppger såväl rektorn som lärare att skolan erbjuder undervisning i kemi först i årskurs 7, trots att ämnet har ett centralt innehåll och kunskapskrav för årskurserna 4-6. Enligt rektorn resulterade detta i att eleverna i årskurs 6 inte gavs tillräckliga förutsättningar för att klara av 2014 års nationella ämnesprov i kemi. Rektorn och lärare uppger också att vissa delar i ämnena matematik, historia och fysik omfattas av liknande problematik, det vill säga att eleverna ges undervisning i vissa moment i senare årskurser än vad som anges i kursplanerna, vilket enligt rektorn har visat sig i resultaten på de nationella ämnesproven. I intervjuer uppger några elever i årskurs 6 att de upplevde de nationella proven i matematik och kemi som svåra, då de inte tidigare hade fått undervisning i alla de moment som ingick i provet.

Vidare uppger rektorn att hon är osäker på om eleverna i skolan ges möjlighet att möta visst centralt innehåll kopplat till ämnet bild, som behandlar området bildframställning och användandet av datorprogram i årskurserna 1-3 och 4-6 samt digital bearbetning av fotografier i årskurserna 7-9. Enligt rektorn beror detta på dels föråldrad utrustning vad gäller datorer, dels att skolans lärare har en tradition av att inte använda datorer i de tidigare årskurserna.

Utredningen visar att rektorn och några lärare visserligen har identifierat ämnen där undervisningen inte överensstämmer med Lgr 11 och rektorn uppger att hon avser finna pedagogiska lösningar så att skolan kan uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Utredningen visar dock att detta är samma förhållanden som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 6 november 2013. Av dokumentationen och intervjun med rektorn framgår att det fortfarande inte finns någon tydlig plan eller strategi för hur huvudmannen avser säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs på utbildningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen därför att verksamheten inte som helhet inriktas mot delar av de nationella kunskapskraven och det centrala innehållet i kursplanerna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författningsstöd

1 kap. 11 § och 10 kap. 8 § skollagen samt Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar i förordningen om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Systematiskt kvalitetsarbete och utvecklingen av utbildningen

Det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på skolnivå som dokumenteras och innefattar planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Genomföra det systematiska kvalitetsarbetet under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Motivering

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen, och se till att detta dokumenteras. Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen, och att detta dokumenteras. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 306) bör en huvudman som bedriver utbildning vid endast en förskolenhet eller skolenhet kunna arbeta med planering, uppföljning, utvärdering och utveckling på huvudmannanivå och enhetsnivå i ett sammanhang, då begreppen huvudman och förskole- eller skolenhet för fristående verksamheter i dessa fall många gånger sammanfaller. Vidare anges (prop. 2009/10:165 s. 304) att arbetet med att utveckla verksamheten är en process där en analys och värdering bl.a. av skolans resultat och

redan vidtagna åtgärder, måste ligga till grund för beslut om åtgärder för förbättring.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på långsiktig utveckling. Varje huvudman och varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Skolinspektionen konstaterade i beslutet den 6 november 2013 att det fanns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Bland annat fanns ingen dokumentation av elevernas kunskapsresultat eller övrig måluppfyllelse. Det skedde heller inget systematiskt arbete i syfte att följa upp, planera och utveckla utbildningen i varken grundskola, grundsärskola eller fritidshem.

I sitt skriftliga svar den 24 februari 2014 på föreläggandet anför huvudmannen bland annat att verktyget BRUK, ett verktyg för självskattning, ska användas som verktyg för det systematiska kvalitetsarbetet i skolan.

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök den 22 maj 2014 uppger dock rektorn att BRUK inte ska användas i skolans systematiska kvalitetsarbete. I samband med intervjun överlämnar rektorn en sammanställning med kunskapsresultat för läsåret 2013/2014 som enligt rektorn ska utgöra underlag för skolans systematiska kvalitetsarbete. Det som dokumenterats är andelen elever som nått kunskapskraven i årskurserna 3, 6 och 9, samt resultaten på nationella ämnesprov [2013/14] i de årskurser som proven genomförs. Därutöver uppger rektorn att hon genomfört en enkätundersökning bland eleverna som bland annat rör trygghet och studiero och som ska sammanställas till läsårsstarten 2014/2015.

Med underlaget har rektorn skapat dokumentation som gör det möjligt att bedöma verksamhetens kunskapsresultat för läsåret 2013/2014. Men då uppföljningen av skolans resultat inte har varit kontinuerlig utan endast omfattar läsåret 2013/2014 utgör dokumentation en begränsad grund för analys och beslut om utvecklingsinsatser, något som bland annat framkommer i avsnittet Bedömning och betygssättning. Av dokumentstudierna och intervjuerna med rektorn kan Skolinspektionen också konstatera att skolans kvalitetsarbete fortfarande saknar analyser av kunskapsresultat och övrig måluppfyllelse. Rektorn kan därmed inte heller redogöra för några beslut om insatser eller förbättringsåtgärder utifrån en sådan analys. Vid intervjun beskriver rektorn visserligen övergripande några utvecklingsområden för skolan, men eftersom skolan inte har analyserat vad som påverkar och orsakar resultaten och övrig måluppfyllelse är sambandet mellan utvecklingsområdena och en ökad måluppfyllelse

otyddigt. Utifrån intervjuer med rektorn och lärarna är det inte heller tydligt på vilket sätt personalen och eleverna ska medverka i det systematiska kvalitetsarbetet.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Det finns enligt Skolinspektionens bedömning ingen systematik att i skolan följa upp, analysera, utveckla och planera utbildningen i syfte att öka måluppfyllelsen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författningsstöd

4 kap. 3-7 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Det finns brister i skolans arbete med bedömning och betygssättning. Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola ska därför säkerställa att följande åtgärd vidtas.

- Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Motivering

Av skollagen följer att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. Rektorn har i skollagen ett utpekat ansvar för att betyg sätts i enlighet med de föreskrifter som gäller för betygssättningen. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 299 och s. 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Rektorn ska, som framgått i avsnittet Systematiskt kvalitetsarbete och utvecklingen av utbildningen, enligt skollagen ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå.

Det finns i skolförfattningarna ett flertal bestämmelser som gäller särskilt för betygssättningen. Bland annat framgår av skolförordningen att nationella ämnesprov ska användas för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och, i skolor med waldorfpedagogisk inriktning, i årskurs 9, även som stöd för betygssättningen. Vidare framgår av läroplanen att läraren vid betygssättningen ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven.

I beslutet den 6 november 2013 konstaterade Skolinspektionen att det fanns brister i skolans arbete med bedömning och betygssättning. I årskurs 9 hade det

under flera år varit stora skillnader mellan elevernas resultat på nationella ämnesprov och elevernas betyg i samma ämne. Jämfört med riket hade en större andel av eleverna i Martinskolan Söders Waldorfskola erhållit ett högre ämnesbetyg än provbetyg (se avsnittet kunskapsresultat). Tillsynen visade att skolans lärare saknade vana att bedöma och betygssätta och rektorn uppgav att han inte var säker på i vilken utsträckning lärarna utgick från kunskapskraven i årskurs 9 vid betygssättningen av eleverna. Trots detta hade skolan inte genomfört någon uppföljning och analys av bedömningen och betygssättningen, och därtill saknade skolan strukturer, rutiner och arbetsformer för att säkerställa en likvärdig och rättvis betygssättning. Skolans samlade kunskapsresultat var dessutom okända bland flera av de lärare som intervjuades och det framkom att lärarna inte hade analyserat likvärdigheten i sin bedömning och betygssättning, till exempel med avseende på relationen mellan betygssättningen och resultaten på de nationella ämnesproven.

I huvudmannens skriftliga svar till Skolinspektionen daterat den 24 februari 2014 bifogas en förteckning av åtgärder som genomförts under åren 2011-2014. Åtgärderna består av ett skolövergripande arbete för att "(...) få ihop utbildningsmål och timplanens tid på ett sådant sätt att Lgr11 och waldorfskolans plan för utbildningen kunde sammanföras" samt arbete med lokala pedagogiska planeringar. Huvudmannen hänvisar till en mall för planering av undervisning (lokala pedagogiska planeringar) samt två lokala pedagogiska planeringar med ämnesinnehåll (hem- och konsumentkunskap samt en ämnesövergripande plan i historia och svenska) för årskurserna 7 till 9, framtagna av två lärare vid skolan. Därutöver beskriver huvudmannen att två fortbildningar för lärare genomförts under åren 2012-2013, en gällande pedagogiska utredningar och en avseende utarbetande av åtgärdsprogram. Huvudmannen hänvisar också till att tre lärare deltar i en utbildning vid Waldorflärlärarhögskolan, dock utan att beskriva utbildningens innehåll.

Skolinspektionens intervjuer i skolan den 22 maj 2014 och med rektorn den 19 juni 2014 liksom det inskickade materialet visar att det kvarstår brister inom området bedömning och betygssättning. Skolinspektionen konstaterar att sambandet mellan vissa delar av de åtgärder som huvudmannen redovisar och de brister som Skolinspektionen identifierat är otydligt. Den fortbildning som har tydlig relevans för bedömning och betygssättning beskrivs av lärare och rektor vara en utbildning i bedömning som tre av skolans lärare deltar i. Vad gäller rutinerna för pedagogiska planeringar som huvudmannen inkommit med framkommer i intervjuerna med både rektorn och lärarna att flera lärare inte arbetar utifrån dessa. Det finns inte heller någon systematisk strategi eller plan

för hur arbetssättet med pedagogiska planeringar ska implementeras i verksamheten.

I samband med intervjun med rektorn den 19 juni 2014 tar Skolinspektionen del av en sammanställning av kunskapsresultat i årskurserna 3, 6 och 9 samt resultaten på nationella ämnesprov i samma årskurser för vårterminen 2014. En genomgång av resultaten visar att de förhållanden som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 6 november 2013 utifrån en sammanställning av kunskapsresultaten från vårterminen 2013 kvarstår. Genomgående för resultaten är att den andel elever som bedöms uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås är större än den andel som uppnår kunskapskraven på de nationella ämnesproven. Dessutom visar skolans uppgifter att en stor andel av eleverna under vårterminen 2014 inte genomförde vissa av de nationella ämnesproven i årskurs 9 (matematik 32 procent, naturorienterande ämnen 24 procent och samhällsorienterande ämnen 40 procent). I årskurs 6 var det mellan 20 och 25 procent av eleverna som inte gjorde ämnesproven i svenska, matematik och samhällsorienterande ämnen. Skolan har för årskurs 6 ingen sammanställning vad gäller ämnesprovet i de naturorienterande ämnena. Rektorn kan i intervjun inte redogöra för skälet till att en sådan stor andel av eleverna inte genomförde de nationella ämnesproven.

Trots de återkommande och relativt riket stora skillnaderna mellan ämnes- och provbetyg visar såväl dokumentation som intervjuer med rektorn att rektorn inte har analyserat dessa skillnader, eller några andra aspekter av lärarnas bedömning och betygssättning. Ingen dokumentation innehåller en sådan analys och rektorn kan vid intervjun inte heller redogöra för detta. Eftersom det inte görs någon analys av bedömningen och betygssättningen i skolan saknar också rektorn ett viktigt underlag för att kunna besluta om relevanta åtgärder i syfte att se till att bedömningen och betygssättningen i skolan är rättvis och likvärdig. Rektorn har heller inte kunnat beskriva att det finns några befintliga strukturer, rutiner eller arbetsformer för att säkerställa en rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning i skolan.

Skolinspektionen anser mot bakgrund av detta att rektorn inte iakttar sin skyldighet att se till att betygssättningen och bedömningen sker i enlighet med författningarna. Rektorn säkerställer inte att betygssättningen är rättvis och likvärdig och bedriver inte ett kvalitetsarbete bestående i utveckling av utbildningen i syfte att de nationella målen ska uppfyllas.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen därför att rektorn inte ser till att betyg inte sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, och 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Vitesföreläggande

Motivering

Skolinspektionen får enligt skollagen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslut om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt skollagen förenas med vite.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller huvudmannen Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Stiftelsen Martinskolan Söders Waldorfskola föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta åtgärder som beskrivits ovan under respektive rubrik. Eftersom huvudmannen inte följt Skolinspektionens tidigare beslut och inte åtgärdat samtliga brister samt att de kvarvarande bristerna är allvarliga, anser Skolinspektionen att det är nödvändigt att förena det nu aktuella föreläggandet med vite.

Författningsstöd

26 kap. 10 och 27 §§ skollagen

Hur man överklagar, se bilaga 1

I ärendets slutliga handläggning har juristerna Sofia Tiberg, Malin Norell och Matilda Björklingson, avdelningsjuristen Tove Björnheden, avdelningschefen Tommy Lagergren, enhetschefen Anna Rydin och utredarna Lars Wallinder och Ana-Maria Koci-Spång deltagit.

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Jens Pettersson
Föredragande

- Bilaga 1** Överklagandehänvisning
Bilaga 2 Beslut efter tillsyn av Martinskolan Söders Waldorfskola

Överklagande av beslutet

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 23069 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud.

Martinskolan Söders waldorfskola

Rektorn vid Martinskolan Söders waldorfskola

Beslut för grundskola, grundsärskola och fritidshem

efter tillsyn i Martinskolan Söders waldorfskola
i Stockholms kommun

Tillsyn i Martinskolan Söders waldorfskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Martinskolan Söders waldorfskola besöktes av Skolinspektionen den 9 och 10 oktober 2013.

Fakta om skolan

Martinskolan Söders Waldorfskola (organisationsnummer 802007-2644) ligger i stadsdelen Hökarängen i Stockholms kommun. Skolan innefattar förskoleklass, grundskola och grundsärskola årskurserna 1-9, samt fritidshem och fritidsklubb. Vid tillsynstillfället har skolan totalt 326 elever. Av dessa går 15 elever i grundsärskolan. Skolans ledningsgrupp består av rektor och tre verksamhets- och utvecklingsansvariga.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 år 2012 nådde 63 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i matematik. För riket var motsvarande siffra 72 procent. Av skolans egen sammanställning av kunskapsresultaten samma år framgår att 81 procent av eleverna nådde kunskapskraven för godtagbara kunskaper i matematik. För ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk saknas statistik då resultaten baseras på ett alltför litet antal elever. Av skolans egen sammanställning framgår dock att 66 procent av eleverna nådde kunskapskraven för godtagbara kunskaper i årskurs 3 i ämnet svenska. I de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena har skolan inte inkommit med någon sammanställning.

För läsåret 2012/2013 finns ännu ingen nationell statistik publicerad. Skolinspektionen har dock efterfrågat skolans egen sammanställning av resultaten i årskurs 3 för läsåret. Skolan har inkommit med detta för en av de två klasserna. Här framgår att åtta av de 17 eleverna inte nådde kunskapskraven för matematik och svenska. Däremot uppges samtliga elever uppnå kunskapskraven i de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena.

Årskurs 6

Enligt SIRIS nådde 65 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik. För riket var motsvarande siffra 79 procent. På ämnesprovet i engelska nådde 75 procent kravnivån på samtliga delprov, vilket är lägre än resultatet för riket (87 procent). På ämnesprovet i svenska nådde 78 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov. Motsva-

rande siffror för riket var 82 procent. Skolan har inte inkommit med någon sammanställning över resultaten i något ämne från läsåret 2011/2012.

Den nationella statistiken för läsåret 2012/2013 är inte tillgänglig vid beslutets publicering. Skolinspektionen har dock efterfrågat skolans egen sammanställning av resultaten i årskurs 6 för läsåret. Skolan har inkommit med detta för en av de två klasserna. I denna framgår att nästintill samtliga elever bedöms uppnå minst kunskapskravet E i samtliga ämnen. Skolan har även inkommit med resultaten på de nationella proven i ämnena biologi, engelska, matematik, samhällskunskap och svenska. Av dessa framgår att nästintill samtliga elever nådde kravnivån på samtliga prov.

Årskurs 9

I Skolverkets statistik framkommer att det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 vårterminen 2013 var 246 poäng, jämfört med 213 poäng för riket. År 2012 var det genomsnittliga meritvärdet 236 poäng i årskurs 9. Under de senaste fyra åren har meritvärdet varierat mellan 236 som lägst (år 2012) och 250 som högst (år 2011). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde målen i alla ämnen år 2013 var 88 procent. Motsvarande siffra i riket var 77 procent. År 2012 var andelen 81 procent. Under de fyra senaste åren har andelen elever som nått målen/kunskapskraven i samtliga ämnen varierat mellan 68 procent som lägst (år 2010) och 88 procent som högst (år 2013).

År 2013 var 100 procent av eleverna behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram (i riket 88 procent), 100 procent till estetiskt program (i riket 87 procent), 100 procent till ekonomiskt, humanistiskt och samhällsvetenskapsprogram (i riket 85 procent) samt 100 procent till naturvetenskapligt och tekniskt program (i riket 83 procent). År 2012 var motsvarande siffror nästintill identiska.

Enligt rektorn nådde alla elever i grundskolan kunskapskraven, förutom enstaka elever i enstaka ämnen.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Martinskolan visar att skolan behöver vidta åtgärder så att samtliga elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Resultaten för eleverna i årskurs 9 har sedan 2010 då Martinskolan började sätta betyg, legat över såväl Stockholm kommuns och rikets genomsnitt. År 2012 låg dock resultaten på de nationella ämnesproven för eleverna i årskurs 3 och 6 under genomsnittet för riket i såväl engelska som matematik och svenska. Utredningen visar att de flesta eleverna upplever skolan som en trygg plats, att skolans personal jobbar såväl förebyggande som åtgärdande mot kränkande behandling och att skolan lägger stor vikt vid att förmedla

värden där bland annat förståelse och respekt för andra människor står i centrum.

Skolinspektionen bedömer att skolans rektor behöver ta ett större ansvar för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen. Tillsynen visar att skolan har flertalet brister kopplade till rektorns uppföljning och utveckling av utbildningen och vad gäller lärarnas arbete med att bedriva undervisningen utifrån skollagen, läroplanerna och andra författningar.

Tillsynen visar till exempel att det är stora skillnader mellan resultaten på de nationella proven i årskurs 9 och betygen, på så sätt att en relativt stor andel av eleverna får ett högre betyg än provresultat. Detta har varken rektorn eller lärarna följt upp eller analyserat tillräckligt och skolan saknar därmed möjlighet att bedöma likvärdigheten i betygssättningen. Skolinspektionen bedömer också att bristen på systematisk uppföljning av undervisningen och en bland lärarna bristande förtrogenhet kring kursplanerna i vissa fall gör det oklart huruvida undervisningen behandlar det innehåll som eleverna har rätt att möta.

Av tillsynen framgår att rektorn har övergripande insyn i, och kännedom om, skolans verksamhet och flera av dess utvecklingsområden. Vad gäller det systematiska kvalitetsarbetet bedömer dock Skolinspektionen att det inte kan sägas motsvara författningarnas krav, det saknas bland annat grundläggande sammanställningar av kunskapsresultaten och delaktighet bland skolans personal. Det finns även brister i skolans arbete med särskilt stöd, där Skolinspektionen bedömer att skolan måste se till att alla elever som behöver särskilt stöd faktiskt får det stöd som utredningen har visat att de behöver.

Skolinspektionen ser flera lektioner som genomsyras av en positiv lärandemiljö, där lärarna arbetar för att stärka elevernas vilja att lära och eleverna ges utrymme att efter sina behov och förutsättningar delta i undervisningen. Skolan behöver dock se till att eleverna ges större möjlighet att tillsammans planera och utforma undervisningen, det vill säga innehåll och arbetssätt. En förutsättning för detta arbete är att skolan informerar och medvetandegör eleverna om mål och kunskapskrav, något som Martinskolan också behöver åtgärda.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Martinskolan Söders waldorfskola att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 7 februari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Martinskolan Söders waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Samordna undervisningen i olika ämnen.
- Utveckla samarbetsformer mellan fritidshemmet, förskoleklass och grundskola.
- Besluta om hur utbildningen i grundsärskolan ska läggas upp utifrån den enskilda elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och dokumentera hur elevens utbildning är upplagd.

Motivering

Samordning av undervisning

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå målen för utbildningen. Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt utpekat ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Av intervjuerna med rektorn och lärarna framträder en generell bild av en bristande samverkan, såväl mellan årskurser som mellan ämnen. Rektorn beskriver att det inom waldorfpedagogiken finns en kultur som försvårar samverkan mellan lärare, något som rektorn menar kan bero på att man traditionellt jobbar med ett klasslärarsystem långt upp i åldrarna. Skolinspektionen ges i intervjuerna med lärarna exempel på hur lärares samverkar, men detta sker mer på enskilda lärares initiativ än utifrån någon struktur eller systematik i skolan. Eleverna kan i intervjuerna inte ge några exempel på ämnesövergripande arbeten.

Samverkan grundskola, förskoleklass och fritidshem

Enligt skollagen ska fritidshemmet komplettera utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. I läroplanen anges att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Av intervjuer med rektorn, personal på fritidshemmet och lärare i grundskolan och i förskoleklass framgår att skolan och förskoleklass inte har några samarbetsformer med fritidshemmet.

Grundsärskolan

Enligt skollagen får rektorn besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner, om eleven har förutsättningar för det.

Vid intervjun uppger rektorn att ingen elev i grundsärskolan läser något annat än ämnen enligt grundsärskolans kursplaner. Vid samtal och intervjuer med lärare framkommer dock att någon elev läser matematik enligt grundskolans kursplan. Rektorn medger att han inte har fattat något beslut om detta, och att han inte heller kan visa något dokument på hur elevens utbildning är upplagd.

Författning

11 kap. 8 §, 14 kap. 2 § skollagen, Lgr 11 2.2 Kunskaper, riktlinjer, 2.5 Övergång och samverkan, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Martinskolan Söders waldorfskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I elevintervjuerna framkommer att det varierar i vilken grad de har inflytande över undervisningen. I en del ämnen menar eleverna att de har möjlighet att påverka arbetssätt och redovisningsformer, eller när ett prov ska förläggas. Däremot är det inte särskilt vanligt att de är med och påverkar undervisningens innehåll. Eleverna menar också att de när de väl bjuds in, ges inte alltid tillräckliga förutsättningar att påverka undervisningen. I något ämne beskriver eleverna hur läraren vill att de ska vara med och påverka undervisningens innehåll, men samtidigt menar de att läraren inte har informerat dem tillräckligt om ämnets innehåll och kunskapskrav för att de ska kunna ge väsentliga inspel.

Lärarna i såväl de lägre som högre årskurserna uppger att det är svårt att bjuda in eleverna i planeringen av undervisningen. Någon lärare menar att läroplanen begränsar möjligheten, medan någon uttrycker osäkerhet kring vad som egentligen står om elevinflytande i läroplanen. I såväl enkäten till eleverna som till den pedagogiska personalen bekräftas bilden från intervjuerna. Till exempel menar mer än hälften av den pedagogiska personalen att det stämmer ganska dåligt att eleverna är med och planerar hur undervisningen ska genomföras. Rektorn menar att elevernas inflytande på undervisningen behöver öka, och säger att mycket av undervisningen är förutbestämd och att den därmed inte kan påverkas av eleverna.

Utredningen visar att det finns brister gällande elevers reella inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Martinskolan Söders waldorfskola måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Upprätta en plan mot kränkande behandling där åtgärderna som anges är anpassade efter varje verksamhets specifika behov och förutsättningar samt innehåller en redogörelse för hur förra årets planerade åtgärder genomförts.

Motivering

Plan mot kränkande behandling

I skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet bör bedrivas så att den återspeglar förhållandena i varje enskild verksamhet. Dessutom ska rutinerna enligt praxis ha såväl ett elev- elev – perspektiv (kränkningar elever sinsemellan) som ett vuxen-elev – perspektiv (kränkningar av vuxen mot barn/elev).

Vid Martinskolan finns en plan för arbetet mot diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling för läsåret 2013/2014. Planen innehåller bland annat skolans vision, värdegrund och definitioner av exempelvis kränkningar och diskriminering. Det framkommer i planen att det årligen görs kartläggningar på skolan genom trivselenkäter. En redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts finns dock inte med i planen. Planen återspeglar inte heller de olika verksamheterna i skolan såsom fritidshemmet och grundskolan. Av planen framgår åtgärder för de situationer då en elev utsatts för kränkande behandling ur ett elev-elevperspektiv men inte ur ett vuxen-elevperspektiv.

Utredningen visar att det finns brister i skolans arbete mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Martinskolan Söders waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Utarbeta åtgärdsprogram som anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Se till att besluten om placering i särskild undervisningsgrupp motsvarar författningarnas krav.

Motivering

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon, enligt skollagen, ges sådant stöd. Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I intervjuer med elever i de högre årskurserna framgår att flera elever har åtgärdsprogram och därtill kopplade åtgärder som ska tillgodose elevernas behov. Flera elever berättar dock att vissa lärare inte följer åtgärdsprogrammen och ser till att åtgärderna faktiskt blir utförda. Rektorn medger att han har uppmärksammat att vissa lärare inte alltid följer elevernas åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av åtgärdsprogrammen som upprättats på Martinskolan. I något åtgärdsprogram är elevens mål utformade som önskningar om mer resurser för att kunna hjälpa eleven. Bland annat står "Till hösten måste vi få mer resurser för att skapa de förhållanden i skolan som akut behövs för att hjälpa och stödja NN". Åtgärdsprogrammet är upprättat den 23 mars 2012. Skolinspektionen ställer vid besöket på Martinskolan frågor kring åtgärdsprogrammet till såväl rektorn som till representanter för elevhälsan om eleven ifråga har getts det stöd som den behöver, något som ingen av de intervjuade kan redogöra för.

I flera av de granskade åtgärdsprogrammen anges inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp

I skollagen anges att om det finns särskilda skäl får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges i särskild undervisningsgrupp. Enligt skollagen kan beslut om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. De som berörs ska därför få information om hur besluten kan överklagas. Besluten ska även innehålla skälen till varför eleven ska ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp, enskilt eller i form av anpassad studiegång.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal beslut om att särskilt stöd ska ges i särskild undervisningsgrupp. Av dessa framgår inte skäl till beslut, det vill säga varför skolan bedömer att elevens behov av särskilt stöd bättre kan tillgodoses genom placering i en särskild undervisningsgrupp. Det framgår inte heller att beslutet kan överklagas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 och 11 §§, 29 kap. 10 § skollagen, 20 § förvaltningslagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Martinskolan Söders waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att lärarna är väl förtrogna med regelverket för betygssättning och att de utvärderar elevernas kunskapsutveckling utifrån läroplanens och kursplanernas krav.
- Se till att eleverna informeras om grunderna för betygssättningen.
- Se till att slutbetygens och betygskatalogens innehåll motsvarar författningarnas krav.
- Utarbeta individuella utvecklingsplaner som avser elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och där det framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Bedömning och betygssättning

Rektorn har i skollagen ett utpekad ansvar för att betyg sätts i enlighet med de föreskrifter som gäller för betygssättningen. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtrogna med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Flera av lärarna som Skolinspektionen intervjuar uppger att bedömning och betygssättning är svårt och att kunskapskraven är svårtolkade. Någon lärare säger att det inte är rätt att ge eleverna ett lägre betyg om något enstaka kunskapskrav på en lägre nivå inte är uppfyllt, om eleven samtidigt uppfyllt alla kunskapskraven på en högre nivå. Rektorn menar att han inte är säker på hur eller i vilken utsträckning lärarna utgår från de kunskapskrav som finns för årskurs 9 då de bedömer eleverna.

I granskningen framkommer också att skillnaderna mellan resultatet på de nationella ämnesproven i årskurs 9 och elevernas betyg i engelska, matematik och svenska avvikit mer än genomsnittet för riket de senaste fyra åren. Till exempel var det år 2012 nästan 40 procent av eleverna som fick ett högre betyg än provresultat i matematik, 2011 var andelen 61 procent. Varken rektorn eller lärarna kan förklara de relativt stora avvikelser som finns, flera lärare är dessutom ovettande om dessa skillnader.

I Skolinspektionens enkät till lärare uppger drygt en tredjedel av de svarande att det stämmer ganska dåligt att det är tydligt hur bedömningen av elevernas kunskapsutveckling ska gå till. Vidare menar lite mindre än en tredjedel att det stämmer ganska dåligt att de får det stöd de behöver för att göra likvärdiga bedömningar. 16 procent av lärarna svarar på samma påstående att de inte vet. Av intervjuerna framgår att skolan inte har någon samverkan med någon annan skola vad gäller bedömning och betygssättning. Samedömning sker enligt rektorn och lärarna, men inte på ett systematiskt och återkommande sätt. Rektorn och någon av lärarna menar flera av lärarna är ovana vid att sätta betyg och göra bedömningar enligt läroplanen (före skollagen 2010:800 var skolor med inriktningen waldorfpedagogik undantagna att sätta betyg), och därmed behöver utveckla sin förtrogenhet på området.

Information om grunderna för betygssättningen

Enligt skollagen ska eleverna informeras om grunderna för betygssättningen.

Flera lärare i de högre årskurserna uttrycker att de har svårt att ge eleverna den information kring bedömning och betygssättning som de skulle önska. Någon lärare uppger till exempel att han själv har svårt att tolka kunskapskraven och hur han ska utvärdera eleverna från dessa, vilket får konsekvenser för elevernas möjlighet att få en tydlig information för vad som ska ligga till grund be-

tygssättningen. En annan lärare menar att det är för mycket som ska hinnas med och han därför inte har tid att diskutera kunskapskraven med eleverna. Eleverna tycker att det är svårt att förstå kunskapskraven, och att kvaliteten på den information de får av sina lärare varierar. Flera elever menar också att det är stressande att inte veta hur man ligger till inför valet av gymnasium. Rektorn bekräftar att eleverna inte i informeras i den mån han bedömer vara tillräckligt.

Slutbetyg

I Skolverkets föreskrifter om utformningen av slutbetyg i grundskolan, grundskolan och specialskolan (SKOLFS 2011:157) framgår vilka uppgifter som slutbetygen ska innehålla. Slutbetyget från grundskolan ska bland annat innehålla ett dokumenthuvud där dokumentnamn, skolform, datum för utfärdande, namn på huvudman och skolenhet, statistiska centralbyråns skolenhetskod, elevens efternamn och tilltalsnamn samt högsta årskurs som eleven genomgått. Av slutbetygen också framgå om hur betygen betecknas.

Skolinspektionen har tagit del av flera slutbetyg från vårterminen 2012 från Martinskolan Söders Waldorfskola. Dessa saknar bland annat ett dokumenthuvud med dokumentnamn, skolform, datum för utfärdande, namn på huvudman och skolenhet, statistiska centralbyråns skolenhetskod, elevens efternamn och tilltalsnamn samt högsta årskurs som eleven genomgått.

Betygskatalog

Enligt skolförordningen ska beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ska den som beslutar om ett betyg datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften sin egenhändiga signatur. Vidare ska betygskatalogen innehålla namn och titel på den som har beslutat om betyg, samt namn på huvudman och skolform.

Skolinspektionen har i tillsynen efterfrågat utdrag från Martinskolans betygskatalog. Skolan har inkommit med efterfrågade dokument. Betygskatalogen saknar dock namn och titel på, samt signatur av den som beslutat om betyg. Vidare behöver namnet på huvudmannen och skolform framgå.

Individuella utvecklingsplaner

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal individuella utvecklingsplaner från Martinskolan. Dessa har dock endast avsett årskurserna 6-9. Skolan har således

inte visat att de individuella utvecklingsplanerna i de lägre årskurserna är utformade enligt gällande bestämmelser.

Flera av de individuella utvecklingsplanerna för de högre årskurserna uppfyller inte de krav som författningarna ställer på sådana planer. I några planer saknas skriftliga omdömen i de ämnen som eleven har fått undervisning. Därutöver är de framåtsyftande insatserna som beskrivs ofta bristfälliga, ibland är dessa alltför generella och kan inte sägas vara individuella och anpassade till eleven. Till exempel är en insats att "Det är bara att jobba på utan att tappa fart så kommer du nå fram till ett utmärkt resultat i slutet av 9:an". En annan är "Fortsätta på samma aktiva sätt". I några fall lägger insatsernas fokus på vad eleven ska göra, och inte hur skolan ska arbeta för att ge eleven möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, till exempel uppmanas eleven att "Gör alla uppgifter(...)" och "Gör färdigt ditt projektarbete".

Sammanfattningsvis konstaterar Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete med bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 34 §, 3 kap. 14-15 och 17 §§ skollagen, 6 kap. 3, 6-11 och 14-15 §§, Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Skolverkets föreskrifter om utformningen av slutbetyg i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan (SKOLFS 2011:157), Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Martinskolan Söders waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att den pedagogiska personalen jobbar utifrån de nationella styrdokumenterna så att det dagliga arbetet är inriktat mot att de nationella målen uppfylls.
- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen, att detta genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever och att det dokumenteras.

Motivering

Arbetets inriktning mot de nationella målen

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet ledas och samordnas av rektorn. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i

skolan har rektorn, enligt läroplanen, ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Enligt rektorn för skolans waldorfpedagogiska inriktning med sig traditioner och rutiner som inte alltid överensstämmer med de nationella mål som verksamheten ska inriktas mot. Exempelvis menar han att vissa lärare ser en waldorfskolans lokala läroplan som sitt styrdokument, och att de därmed arbetar med utgångspunkt i denna istället för den nationella läroplanen. Rektorn uttrycker vidare att han ser det som sin uppgift att förena skolans pedagogik med de nationella styrdokumenterna. Rektorn kan dock inte redogöra för hur han avser göra detta, det vill säga se till att utbildningen bedrivs i enlighet med skollagen och läroplanen.

I intervjuerna uppger flera lärare att de har lagt ner mycket arbete för att försäkra sig om att i sin undervisning utgår från de nationella kraven, men Skolinspektionens utredning visar att detta arbete i hög grad varierar beroende på lärare. Några lärare bekräftar bilden som beskrivits av rektorn ovan, och uttrycker att de försöker lyfta in läroplanens centrala innehåll och kunskapskrav så mycket de kan i sin undervisning, men att man i första hand utgår från waldorfskolans läroplan. Några lärare menar också att deras ämnesundervisning enligt läroplanen i vissa fall svårligen kan förenas med den waldorfpedagogik som skolan jobbar utifrån.

I intervjuerna framkommer att några av lärarna som mindre förtrogna med såväl skollag som läroplan, till exempel gäller detta områden såsom elevinflytande, bedömning och betygssättning och samverkan mellan förskoleklass, skola och fritidshem. I bild och naturorienterande ämnen kan varken rektorn eller lärarna redogöra för huruvida undervisningen behandlar hela det centrala innehåll som finns för ämnena.

Vid intervjun har personalen vid fritidshemmet svårt att beskriva hur de systematiskt arbetar utifrån de nationella mål som finns för utbildningen eller hur skolan följer upp arbetet. Skolinspektionen har inte tagit del av någon dokumentation kring hur arbetet i fritidshemmet sker utifrån målen i författningarna. Rektorn menar att kvaliteten i de olika fritidshemmen kan vara olika, bland annat beroende på att vissa fritidshem saknar utbildad personal.

Såväl rektorn som några av lärarna menar att avsikten är att skolans arbete ska ske systematiskt utifrån läroplanen, men att implementeringsarbetet behöver ta tid. I sammanhanget vill Skolinspektionen understryka att läroplanen trädde i kraft den 1 juli 2011, och att det sedan dess är rektorns men också lärarnas ansvar att se till att verksamhetens arbete också sker utifrån nämnda författning.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen, och att detta dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Skolinspektionen har inför tillsynsbesöket tagit del av ett antal dokument där Martinskolans kvalitetsarbete redogörs för, bland annat beskrivs att man i skolan varje läsår ska upprätta verksamhetsplaner med arbetslagsgemensamma mål som vid läsårets slut utvärderas varvid nya mål sätts upp. Samma dokument beskriver vidare att skolan framöver ska arbeta med kvalitetsverktyget BRUK. Skolan har under tillsynen erbjudits möjlighet att inkomma med de beskrivna dokumenten. Det har skolan inte gjort.

Rektorn uppger i intervju att det i praktiken inte har skett något systematiskt kvalitetsarbete i varken grundskola, grundsärskola eller fritidshem. Skolans kunskapsresultat har inte sammanställts, följts upp och analyserats och det finns heller inget systematiskt framåtsyftande arbete utifrån identifierade utvecklingsområden. Intervjuerna med såväl lärare, fritidspersonal och representanter för elevhälsan bekräftar bilden. Till exempel känner lärarna i allmänhet inte till de kunskapsresultat som inspektörerna beskriver för dem vid intervju-tillfället, eller att det skulle finnas några gemensamma utvecklingsmål för skolan. Skolinspektionen har inte tagit del av några dokument som beskriver skolans faktiska kvalitetsarbete såsom ovan nämnda verksamhetsplan eller utvärderingar.

Skolinspektionens konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister i rektorns pedagogiska ledarskap och i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4-7 §§ och Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Martinskolan Söders waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att undervisningstiden i ämnet svenska uppgår till minst 1490 timmar i årskurserna 1-9.
- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek.

Motivering**Undervisningstid**

Enligt skollagen ska undervisningstiden i ämnet svenska eller svenska som andraspråk uppgå till totalt 1490 timmar i årskurserna 1-9. Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas.

Skolinspektionen har tagit del av Martinskolans timplan för årskurserna 1 till 9 som gäller för läsåret 2013/2014. Av denna framgår att undervisningen i svenska omfattar 1200 timmar, det vill säga mindre än det antal timmar som skollagen fastställer.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

I tillsynsbeslut från 2012 (Dnr 44 - 2012:373) konstaterade Skolinspektionen att eleverna i Martinskolans gymnasiesärskola saknade tillgång till skolbibliotek. Martinskolans gymnasiesärskola inrymdes i samma lokaler som Martinskolans grundskola. I svar från huvudmannen (som är densamma för båda skolformerna) redovisades en rad åtgärder som skulle ge eleverna tillgång till bibliotek. Föreliggande utredning visar dock att huvudmannen inte har åtgärdat bristen, och att eleverna i skolan därmed fortfarande saknar tillgång till skolbibliotek. Skolan har heller inget organiserat samarbete med något närliggande bibliotek.

Utredningen visar att eleverna inte har tillgång till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 35 § samt 10 kap. 5 § och bilaga 1 skollagen.

På Skolinspektionens vägnar

Ulrika Palm
Beslutsfattare

Parisa Maleki
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.